

det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg). Det ærede Medlem udtalte nemlig, at Princippet i dette Lovforslag kan Socialdemokraterne tiltræde, og han henviste i saa Henseende til § 83 i den nye Grundlov, som han har været med til at stemme for. Da jeg hørte, at det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds skulde føre Ordet for sit Parti angaaende det foreliggende Lovforslag, og at vi ikke mere skulde have den Glæde i dette Spørgsmaal at høre det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen), tænkte jeg: Det er vist en Signalforandring, der skal markeres ved denne Lejlighed. Og jeg ser ikke rettere, end at det, som det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds udtalte om Socialdemokraternes Stilling til Skolespørgsmaalet i Fremtiden, er en Signalforandring. For der har her i dette Ting fra Socialdemokratiet lydt stærke Røster om, at Idealet for en Skoleordning var, at man skulde have en fælles Tvangsskole, hvor alle Børn fra Kongens Sønner til den fattige Arbejdsmands Børn skulde være forpligtede til at møde. Dette har det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds slaaet til Jorden. Det er, forekommer det mig, interessant i flere Henseender. Det stemmer nemlig ikke fuldt med det, som staar i Socialdemokratiets Program, og som blev citeret for et Øjeblik siden af min ærede Medforslagsstiller, det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen). Der staar i Socialdemokraternes Program — med Formandens Tilladelse maa jeg maaske citere det —: „Som Overgang til Samfundets socialistiske Organisation, til Beskyttelse for det arbejdende Folk og til Fremhjælpning af dets økonomiske, intellektuelle og moralske Vel indenfor det kapitalistiske Samfund opstiller det danske Socialdemokrati følgende Fordringer“. Jeg skal springe de første fem Fordringer over og standse ved Fordring Nr. 6; der ligger saaledes: „Skole- og Undervisningsvæsenet ordnes af Staten under Kommunernes Medvirkning. Fælles, vederlagsfri og forpligtende Skoleundervisning i Hverdags- og Høldagsskoler. Religionsundervisning udelukkes“ o. s. v. Dette er ikke helt i Overensstemmelse med det af det ærede Medlem nu udtalte, men da han sagde, at han havde gjort sig til Talsmand for Ideer, der er prøvede og drøftede indenfor Socialdemokraternes Parti, maa vi altsaa gaa ud fra, at der nu er sket en Frontforandring paa dette Omraade, og at Socialdemokraterne ikke mere vil tage Ordet for den-

tvungne Fællesskole, men vil indrømme Befolkningen den Ret, den har haft hidtil, og det, som Grundloven har stadfæstet: Retten til selv at sørge for Børnenes Undervisning.

Det ærede Medlem spurgte: Hvorfor skal ikke Børnene i den offentlige Skole fritages for Eksamen i Religion, naar de fremlægger Attest fra en Præst? Han føjede til: Hvorfor netop en Præst? Han henviste f. Eks. til Menighedsraadets Formand. Nu er det ikke sikkert, at Menighedsraadene overalt har Formænd, der vil interessere sig for at eksaminere skolepligtige Børn i Religion. Men naar vi ikke har truffet nogen Forandring i det, som bestaar, er det, fordi vi ikke har villet indføre noget nyt Princip med Hensyn til dette Spørgsmaal. Og det kan heller ikke indføres med Hensyn til Børn, der undervises i de offentlige Skoler; der er det Stedets Skolekommission, og Skolekommissionen alene, som ifølge den bestaaende Lovgivning eksaminerer Børnene baade i Religion og i Bibelhistorie og i ethvert andet Fag, men kun de Børn, hvis Forældre har erklæret, at de selv sørger for deres Undervisning, kan fritages for Eksamen i Religion. Alle Børn, der er satte over i private, statsanerkendte Friskoler, har ogsaa den Ret og den Frihed, at de kan tage en hvilken som helst Præst i Folkekirken til at overhøre dem eller overvære Overhøringen og saa give dem Attest for, at de er tilbørligt underviste i disse Fag.

Saa henviste det ærede Medlem til den Betænkning, som jeg var med til at afgive i 1873, og særlig dvælede han ved Spørgsmaalet om Statens Understøttelse til de private Skoler og bebrejdede Venstre, at vi her havde skiftet Standpunkt, idet vort oprindelige Standpunkt var, at en Del af den offentlige Skoles Lønninger skulde omsættes i Skolepenge, og disse Skolepenge skulde være flydende, saaledes at et Barn, naar det gik ud af den offentlige Skole, fik Ret til at tage med sig til den Skole, hvor det privat blev undervist, den Sum, der tilfaldt hvert Barn. Det er et Princip, jeg har holdt fast paa til det sidste. (*Borgbjerg*: Ikke i 1908). I 1908 viste det sig at være ugørligt, og jeg vil nu bede det ærede Medlem om, naar vi kommer til en Reform af Skolevæsenet ud over dette lille Lovforslag, at overveje, hvorledes det Princip kan realiseres, thi det stødte jo paa den Vanskelighed, som ingen kan være blind for, at der nu i Modsætning til før er mange Skoler her i Landet, hvor der ikke er een, men flere Lærere og Lærerinder, og hvorledes skulde